

Scenariusz zajęć edukacyjnych „9 kropek”

Szkoła podstawowa: klasy I-IV

Temat: Podróże małe i duże. Gdzie może zaprowadzić nas wyobraźnia?

Opracowanie: Małgorzata Bazan

Konsultacja scenariusza: Joanna Leśniewska, Bartłomiej Tarkowski

Adresat zajęć: szkoła podstawowa, klasy I-IV.

Rodzaj zajęć: warsztat

Cel ogólny zajęć:

- rozwijanie umiejętności rozpoznawania i wyrażania emocji na podstawie obejrzanego filmu i własnych doświadczeń.

Cele szczegółowe:

Uczestnicy i uczestniczki:

- znają film animowany *Cała naprzód* (z serii *Zaczarowany ołówek*);
- odczytują emocje bohaterów i rozumieją, jak film wpływa na emocje odbiorców/odbiorczyń;
- odczytują własne emocje związane z tekstami kultury;
- doskonala umiejętność pracy w grupie;
- rozwijają wyobraźnię;
- rozwijają kreatywność.

Metody pracy: pogadanka, storytelling, prezentacja multimedialna, projekcja, ćwiczenia plastyczne, ćwiczenia muzyczne, ćwiczenia z elementami ruchowymi.

Formy pracy: praca całego zespołu, praca w grupach, praca indywidualna.

Środki i materiały dydaktyczne: film animowany *Cała naprzód*, załączniki do scenariusza, materiały plastyczne, instrumenty muzyczne.

Czas: 150 min.

Słowa kluczowe: emocje, storytelling, tworzenie historii, opowiadanie, animacja, ekspresja, kreatywność

ZWIĄZEK Z PODSTAWĄ PROGRAMOWĄ:

W zakresie emocjonalnego obszaru rozwoju:

- umiejętność rozpoznawania i rozumienia swoich emocji i uczuć oraz nazywania ich;
- umiejętność rozpoznawania, rozumienia i nazywania emocji oraz uczuć innych osób; potrzebę tworzenia relacji;
- umiejętność przedstawiania swych emocji i uczuć przy pomocy prostej wypowiedzi ustnej lub pisemnej, różnorodnych artystycznych form wyrazu;
- świadomość przeżywanych emocji i umiejętność panowania nad nimi oraz wyrażania ich w sposób umożliwiający współdziałanie w grupie oraz adaptację w nowej grupie;

W zakresie poznawczego obszaru rozwoju:

- potrzeba i umiejętność samodzielnego, refleksyjnego, logicznego, krytycznego i twórczego myślenia;
- umiejętność poprawnego posługiwania się językiem polskim w mowie i piśmie, pozwalająca na samodzielną aktywność, komunikację i efektywną naukę;

Edukacja plastyczna

W zakresie działalności ekspresji twórczej. Uczeń:

- rysuje kredką, kredą, ołówkiem, patykiem (płaskim i okrągłym), piórem, węglem, mazakiem;
- maluje farbami, tuszami przy użyciu pędzli (płaskich, okrągłych), palców, stempli;
- wydziera, wycina, składa, przyklepia, wykorzystując gazetę, papier kolorowy, makulaturę, karton, ścinki tekstylne itp.;
- wykonuje prace i impresje plastyczne jako formy przekazania i przedstawienia uczuć, nastrojów i zachowań (np. prezent, zaproszenie);
- ilustruje sceny i sytuacje (realne i fantastyczne) inspirowane wyobraźnią, baśnią, opowiadaniem i muzyką; korzysta z narzędzi multimedialnych.

Edukacja muzyczna

W zakresie gry na instrumentach. Uczeń:

- tworzy z pomocą nauczyciela i samodzielnie:
 - o swobodny akompaniament rytmiczny i melodyczny;
 - o instrumentalne ilustracje dźwiękowe do scen sytuacyjnych, tekstów literackich i obrazów;

- improwizuje oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela lub/i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad, z użyciem dostępnych lub wykonanych przez siebie instrumentów.

W zakresie ruchu przy muzyce. Uczeń:

- improwizuje za pomocą gestu i ruchu oraz tworzy ilustracje ruchowe do muzyki.

W zakresie słuchania i percepcji muzyki. Uczeń:

- przedstawia słuchaną muzykę za pomocą środków pozamuzycznych (łączy muzykę z innymi obszarami wiedzy):
 - o werbalizuje emocje i odczucia,
 - o opisuje słowami cechy i charakter słuchanych utworów.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Prowadzący/a (jeśli nie jest to nauczyciel/ka grupy) rozpoczyna zajęcia od przedstawienia się, przywitania się z grupą i pokazania 3 podstawowych zasad zajęć:
 - gdy jedna osoba mówi, reszta słucha;
 - mówimy tylko o sobie;
 - podnosimy rękę, gdy chcemy coś powiedzieć.
2. Zapoznanie się z imionami dzieci (jeśli nie jest to nauczyciel/ka grupy). Każdy uczeń (wskazany przez prowadzącego lub zgłaszający się) mówi swoje imię i mówi 5 słów o sobie, np. swoje zainteresowania; ulubiony sport, jedzenie, rozrywkę itp., (*Jestem Ala i lubię zwierzęta* – to już 5 słów).
3. Nauczyciel/ka rozpoczyna zajęcia od przedstawienia zagadki 9 kropek. W tym celu rozdaje dzieciom niewielkie kartki (załącznik nr 1), na których narysowane jest 9 kropek. Zadanie indywidualne uczniów i uczennic polega na połączeniu kropek 4 prostymi liniami bez odrywania długopisu czy ołówka od kartki. Nauczyciel/ka tłumaczy, że zadanie jest trudne i wymaga koncentracji, ale także zastosowania myślenia nieszablonowego i własnej kreatywności. Na wykonanie zadania nauczyciel/ka daje kilka minut, po czym

pyta, komu udało się zadanie rozwiązać. Następnie pokazuje właściwe rozwiązanie, po czym tłumaczy, że aby połączyć 9 kropek za pomocą 4 prostych linii, należy wyjść poza tradycyjne ramy myślenia i z całą pewnością dla wszystkich ludzi jest to bardzo trudne zadanie. Nauczyciel/ka dziękuje wszystkim za podjęcie próby wykonania, a tym, którym się udało, gratuluje.

4. Nauczyciel/ka pyta dzieci, czy znają sytuacje życiowe, w których trzeba było zastosować nietradycyjne metody myślenia, prosi też o to, aby podały przykłady z życia codziennego, w których musiały zachować się niestandardowo, nietypowo, znaleźć innowacyjne rozwiązanie problemu. Jest to czas przeznaczony na swobodne wypowiedzi uczniów i uczennic, którzy również mogą dzielić się swoimi emocjami i wrażeniami.
5. Nauczyciel/ka informuje, że dziś naszym niestandardowym działaniem będzie zamiana 9 kropek na 9 emotikonów przedstawiających 9 różnych emocji (szczęścia, miłości, obrzydzenie, zaskoczenia, smutku, złości, strachu, radość, braku emocji – niezdecydowania).

Wersja 1: Każde dziecko otrzymuje komplet 9 kart emocji/emotikonów (wydruk każdej karty – załącznik nr 2). Cała grupa wspólnie rozpoznaje emotikony, wspólnie nazywa emocje i przywołuje sytuacje życiowe, kiedy różne emocje się pojawiają.

Wersja 2: Prowadzący prosi ochotników do zabawy – kalambury emocji. Chętne dziecko wychodzi na środek, losuje emocję i pokazuje ją klasie. Klasa ma za zadanie odgadnąć emocję.

WSKAZÓWKA: Żeby wszystkie dzieci nie krzyczały odpowiedzi naraz, trzeba dokładnie przytoczyć zasady. Ochotnik losuje z woreczka buźkę. Patrzy na nią w ukryciu. Prowadzący odlicza (3, 2, 1...) i dziecko pokazuje emocję. Kto wie, podnosi rękę, innych osób prowadzący nie pyta.

Nauczyciel/ka tłumaczy dzieciom, że nie istnieją złe emocje, ponieważ każda ma określone miejsce w naszym życiu, czasem człowiek odczuwa radość, a czasem smutek, czasem zadowolenie, a czasem złość i pojawianie się tych emocji jest całkowicie normalne i uzasadnione.

6. Nauczyciel/ka informuje, że celem głównym warsztatu jest poznanie emocji bohaterów filmów animowanych. Dlatego też zaprasza do obejrzenia odcinka serialu animowanego

z serii *Zaczarowany ołówek* pt. *Cała naprzód*:

7. Po projekcji nauczyciel/ka prosi, aby dzieci wybrały jedną z kart emocji/emotikoniek, która ich zdaniem najlepiej oddaje wrażenia po filmie i podniosły kartę w górę, po czym dzieli zespół na małe grupy (metoda dzielenia jest dowolna). Dzieci w cztero-, pięcioosobowych grupach przez kilka minut uzasadniają swoje wybory kart i dzielą się wrażeniami po projekcji.
8. Kolejnym krokiem jest wyświetlenie prezentacji, na której pojawiają się kadry filmowe. Przed tą częścią nauczyciel/ka rozdaje wszystkim karty pracy z „chmurkami” (załącznik nr 3). Prosi, aby dzieci domalowały w „chmurkach” twarze wyrażające rozmaite emocje. Dzieci mogą posłużyć się emotikonami, ale mogą również dorysować katalog zupełnie innych emocji. Dzieci otrzymują tyle „chmurerek”, ile potrzebują. W tym zadaniu nauczyciel/ka informuje, że podobnie jak w przypadku ćwiczenia z 9 kropkami wychodzimy poza schemat. Podczas wyświetlania prezentacji prowadzący/a pyta dzieci, co czuje główny bohater filmu oraz jakie emocje widoczne są na twarzach innych bohaterów filmu. Zwraca uwagę na kolory i muzykę (w razie konieczności może ponownie odtwarzać fragmenty filmu). Na koniec tego ćwiczenia zaznacza, że kolejne fragmenty filmów wywołują w nas rozmaite emocje, co jest oczywiste, bo filmy muszą nas poruszać.
9. Warsztat plastyczny (zestaw ćwiczeń do wyboru przez nauczyciela/kę).
 - **Storytelling**

Tworzenie historii na podstawie ilustracji. Nauczyciel/ka informuje, że teraz dzieci będą tworzyć własne historie na podstawie otrzymanych ilustracji. Ma to być historia pt.: Wyobraź sobie, że jesteś bohaterem/ką wymarzonej podróży, w którą wyprawisz się z bohaterem *Zaczarowanego ołówka*. Uwzględnijcie w opowiadanej historii zarówno przyjemne przygody, jak i niespodziewane wydarzenia, które mogą Was napotkać. (załącznik nr 4). Uczniowie/uczennice w małych grupach tworzą krótkie opowieści, łącząc ilustracje w logiczną całość. Mają na widoku cały czas planszę z emocjami/emotikonkami by móc wpleść w historyjki nazwy emocji. Każda grupa przedstawia swoją historię, starając się uwzględnić emocje widoczne na ilustracjach.

Podczas pracy grupowej, nauczyciel/ka wspiera dzieci, zachęcając je do kreatywności i użycia wyobraźni. Na koniec, każda grupa prezentuje swoją historię na forum klasy.

- **Dziennik emocji bohatera**

Każde dziecko zapisuje wydarzenie z dowolnego znanego mu filmu i rysuje, jaką emocję bohater/ka obrazu wtedy przeżywał/a. Dodają własne ilustracje, opisują reakcje bohatera na te emocje i jak to wpływało na jego decyzje i rozwój. Dzielą się swoimi dziennikami z klasą, omawiając różne emocje i ich znaczenie w rozwoju postaci. Ćwiczenie można wykonać w małych grupach.

- **Kolaż emocji**

Dzieci tworzą kolaż przedstawiający różne emocje bohaterów/ki filmów. Wycinają z czasopism czy innych przygotowanych materiałów pomocniczych obrazy, które kojarzą im się z różnymi emocjami przeżywanymi przez bohaterów/ki. Nakleją fragmenty na papier, dodając rysunki, naklejki i opisy, jak te emocje wpłynęły na postacie i ich decyzje w filmie. Prezentują swoje kolaże i omawiają, jakie emocje były kluczowe dla rozwoju fabuły.

- **Listy do bohaterów/ek**

Dzieci piszą lub rysują, tworzą przestrzenne listy do wybranego/ej bohatera/ki filmu *Zaczarowany ołówek*, wyrażając swoje wsparcie i opisując lub rysując, jakie emocje przeżywały podczas oglądania jego przygód. W listach dzieci mogą doradzić bohaterowi, jak radzić sobie z emocjami i sytuacjami, które napotkał. Ilustrują listy rysunkami pokazującymi sceny z filmu i emocje bohatera/ki. Odczytują lub pokazują swoje listy w klasie, dyskutując o tym, jak ważne jest wsparcie innych w trudnych chwilach.

- **Zaczarowany ołówek na emocje**

Nauczyciel/ka prosi dzieci o indywidualną lub grupową pracę. „Wyobraźcie sobie, że Wy również macie zaczarowany ołówek”. Proponuje dzieciom stworzenie lub narysowanie na kartce tego, jak mogłyby pomóc osobie, o której wiedzą, że czuje np. smutek („Tak jak kucharz w animacji otrzymał pomoc w gotowaniu”). Dzieci mogą otrzymać pytania pomocnicze: *Jak kogoś pocieszyć? Co zazwyczaj pociesza Ciebie?* Po wykonanej pracy opisują swoje pomysły.

10. Warsztat muzyczny (zestaw ćwiczeń do wyboru przez nauczyciela/kę).

Materiały: różnorodne instrumenty rytmiczne z instrumentarium Orffa - marakasy, shaker'y, janczary, dzwonki, kastaniety, trójkąty, kołatki, klawesy, pudełka akustyczne etc.; własnoręcznie zrobione przez uczniów instrumenty, głośnik, podkłady muzyczne

- **Zapoznanie z instrumentami**

Uczniowie i uczennice stoją w kole. Nauczyciel/ka przechodzi między uczestnikami z torbą instrumentów, z której każdy losuje swój instrument. Nauczyciel/ka podaje nazwy różnych instrumentów, które wylosowali uczestnicy. Prosi wszystkich o zagranie na swoich instrumentach w dowolny sposób, a następnie prezentuje i prosi o powtórzenie różnych sposobów gry, np. wolno, szybko, cicho, głośno, coraz głośniej, coraz ciszej, coraz szybciej, szybko i cicho, głośno i wolno, etc.

- **Muzyczne echo**

Nauczyciel/ka odtwarza nagranie (podkład z jednostajnym beatem perkusyjnym). Tłumaczy, że za chwilę zaprezentuje krótki rytm, a zadaniem uczestników będzie jego powtórzenie. Nauczyciel/ka prezentuje kilka różnorodnych rytmów. Następnie, każdy z uczniów i uczennic po kolei prezentuje swój krótki przykład, który pozostali starają się powtórzyć.

- **Muzyczna opowieść**

Nauczyciel/ka prezentuje uczniom i uczennicom słowa kluczowe z przygotowanego tekstu opisującego fabułę bajki *Zaczarowany Ołówek* z zaznaczonymi słowami "kluczowymi". Do każdego słowa kluczowego uczestnicy wraz z nauczycielem/ką wymyślają ilustrację muzyczno-ruchową, która będzie odpowiadała danemu słowu. Ilustracje są kilkakrotnie powtarzane - do momentu, w którym uczniowie zapamiętają wymyślone przykłady. W ostatnim etapie nauczyciel/ka czyta tekst, a zadaniem uczniów i uczennic jest wykonanie odpowiednich ilustracji dźwiękowych za każdym razem, gdy usłyszą słowo-klucz.

- **Wytańcz swoje emocje**

Nauczyciel/ka ma przygotowane przykłady muzyczne o zróżnicowanym charakterze. Pokazuje kolejne emotikony i przykłady muzyczne pytając uczniów i uczennice o to, jakie emocje przedstawiają i w jakich sytuacjach można je odczuwać (opcjonalnie - w jakich momentach bajki pojawiała się ta emocja). Dla każdej emocji wymyślany jest

ruch, który może ją ilustrować (podskoki, skulenie się, chodzenie na palcach itd.). Następnie nauczyciel/ka włącza/miesza kolejne przykłady muzyczne, a zadaniem uczniów i uczennic jest rozpoznanie emocji i wykonanie ruchu do niej przypisanego. Mogą swobodnie przemieszczać się po sali.

- **Ćwiczenie oddechowe**

Nauczyciel/ka prosi uczniów i uczennice o odłożenie instrumentów. W tym czasie włącza muzykę relaksacyjną. Po odłożeniu każdy wraca na miejsce w kręgu. Nauczyciel/ka przypomina, że wszystkie emocje, które dziś prezentowali są ważne, a ich wyrażanie jest potrzebne - pozwala innym zrozumieć, co czujemy, daje możliwość ekspresji, czasem pomaga nam otrzymać wsparcie. Jednocześnie czasem emocje mogą być trudne i bardzo intensywne. Można wtedy skorzystać z techniki oddechowej, np. "kwadratowego oddechu". Nauczyciel/ka prezentuje technikę i ćwiczy ją wraz z uczestnikami. Na sam koniec każdy w kręgu wykonuje taki oddech, a w fazie wydechu wypowiada JEDNO słowo, które jej lub jego zdaniem podsumowuje spotkanie.

11. Refleksja i podsumowanie. Warsztaty zakończą się sesją refleksyjną, podczas której nauczyciel/ka pyta, np:

- Czego dowiedzieliście się o emocjach?
- Jakie bajki/filmy/programy sprawiają, że się cieszyacie/smucicie/boicie?
- Jakie emocje towarzyszą Wam w tej chwili?

Nauczyciel/ka wraca do pierwszego elementu lekcji i mówi o tym, że każda emocja to jedna kropka. Nasze emocje, po połączeniu, czasem niestandardowym, tworzą jedną całość, stanowią indywidualny portret emocjonalny, psychologiczny. Warto dodać, że np. „Jednego dnia możemy obudzić się smutniejsi, ale idąc do szkoły spotkamy kolegę i poprawi nam się humor. A później podczas zajęć sportowych ktoś zaśmieje się z naszego wpuszczonego gola i się złościmy... nasze dni są pełne emocji”.

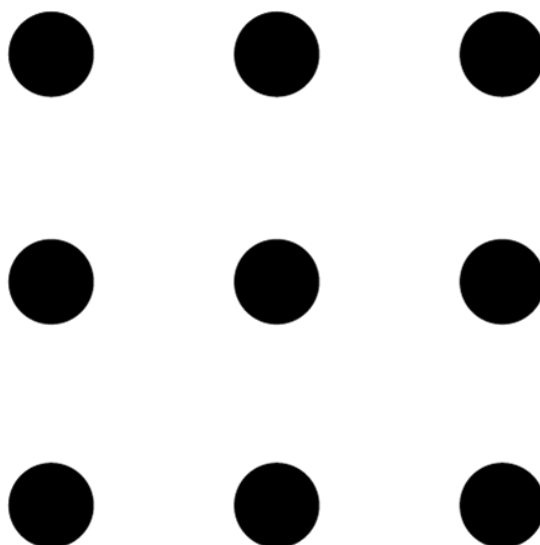
Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Zadanie współfinansowane
ze środków Miasta Łodzi

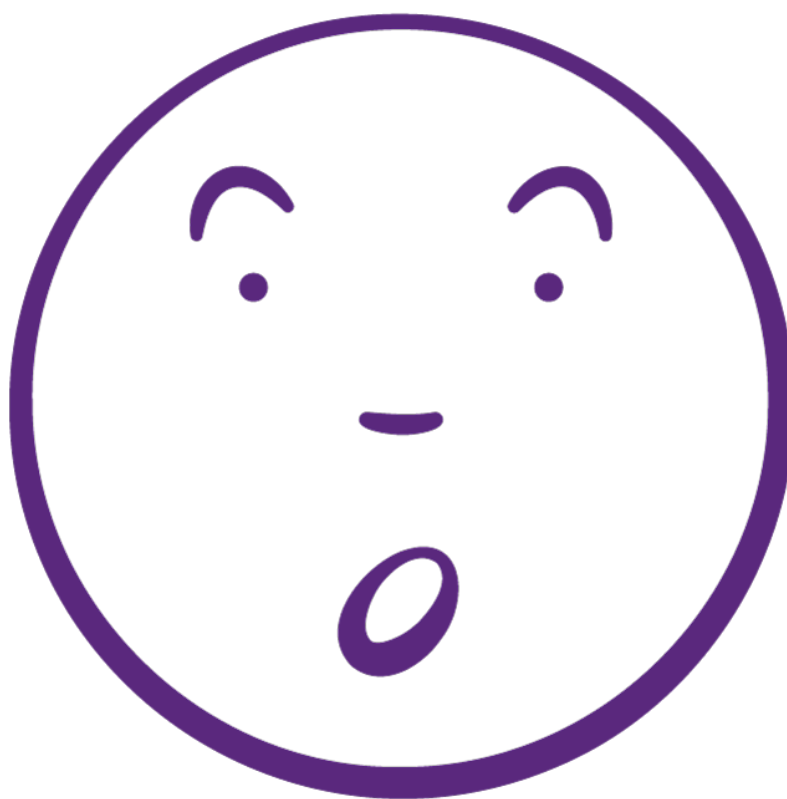
Łódź, wrzesień 2024

Załącznik nr 1

Załącznik nr 2

To jest 9 emotikonek przedstawiających 9 różnych emocji: zadowolenie, szczęście, miłość, zdziwienie, zaskoczenie, smutek, złość, strach, brak emocji.

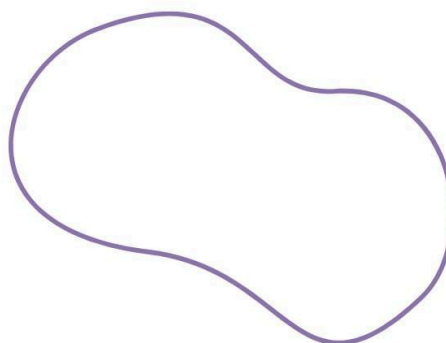
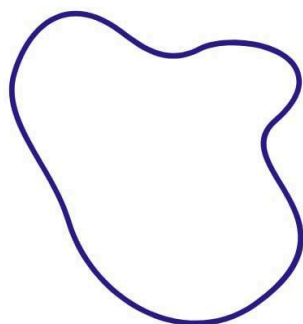
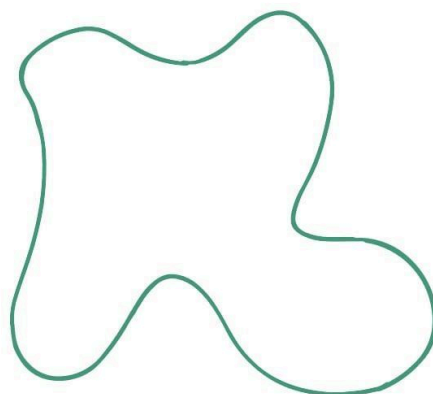
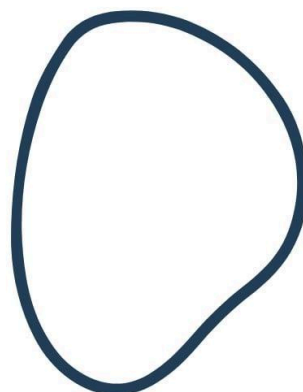
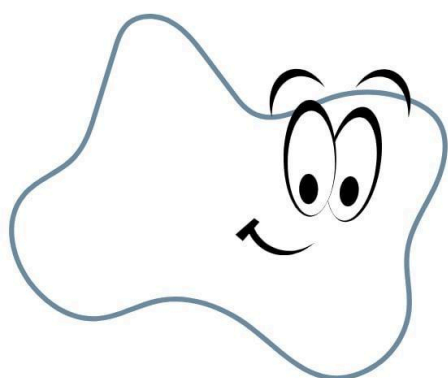

Załącznik nr 3

Załącznik nr 4 w osobnym dokumencie PDF

Zadanie „9 kropek” realizowane jest w ramach programu „Edukacja kulturalna 2024”

 **Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego**

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa
Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Zadanie współfinansowane
ze środków Miasta Łodzi